

## **Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta**

**Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi**

### **JOHDANTO**

#### *Vireilletulo*

Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi (HE 118/2024 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- työmarkkinaneuvos Kimmo Ruth, työ- ja elinkeinoministeriö
- työkanavakoordinaattori Tiina Jaakola, Pohjanmaan TE-toimisto
- yhteiskuntavaikuttamisen päällikkö Elena Gorschkow, STTK ry
- johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Työkanava Oy:n entinen toimitusjohtaja Sari Nikkola
- muutoskoordinaattori Seija Lehtonen, Suomen Kuntaliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Kansaneläkelaitos
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Akava ry
- Suomen Yrittäjät ry
- valtakunnallinen TYP-verkosto
- SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- Vammaisfoorumi ry

### **HALLITUKSEN ESITYS**

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki ja muutettaviksi työttömyysturvalakia ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia.

## **Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp**

Esityksen tarkoituksena on kumota Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskeva lainsäädäntö. Työkanava Oy on vuonna 2022 perustettu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille.

Työkanava Oy:n toiminta lakkautettaisiin osana valtiontalouden säästötoimia. Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

### **VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT**

#### *Yleistä*

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki (242/2022), jäljempänä Työkanava-laki. Tähän liittyen myös työttömyysturvalakia ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi.

Työkanava Oy on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Työkanava Oy:n toiminta lakkautetaan osana valtiontalouden säästötoimia.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on käsitellessään Työkanava-lakia koskenutta hallituksen esitystä (HE 198/2021 vp) pitänyt esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta on kannattanut hallituksen esityksen tavoitteita, kuten osatyökykyisten työstä-työhön siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Samalla valiokunta on kuitenkin korostanut, että on tärkeää seurata tavoitteiden toteutumista käytännössä. (TyVM 1/2022 vp)

Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tästä syystä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena, mutta korostaa korvaavien toimien tarvetta osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitettävin muutoksin ja huomioon.

#### *Yhtiön rahoitus ja tavoitteet*

Hallituksen esityksessä kuvataan Työkanava Oy:n rahoitus ja tavoitteet. Yhtiön toiminnan kustannukset vuosilta 2022—2023 olivat yhteensä noin 1 364 000 euroa. Yhtiön arvion mukaan kustannukset vuonna 2024 olisivat noin 2 700 000 euroa.

Yhtiön lakkauttamisen johdosta valtion talousarviossa menot vähenisivät pysyvästi 5 000 000 eurolla vuodesta vuodesta 2025 alkaen. Yhtiölle aiemmin valtion talousarviossa myönnettyjä käyttämättä jääneitä määrärahoja on jo peruutettu (HE 54/2024 vp — EK 21/2024 vp).

## Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp

Työkanavalle on alun perin myönnetty valtion talousarviossa peruspääomaa Suomen kestävän kasvun ohjelmasta (RRF) yhteensä 12 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa euroa on osoitettu yhtiön käyttöön. Investoinnille on EU:n neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetettu kolme tavoitetta. Näistä ensimmäinen oli lain voimaantulo ja kaksi muuta ovat yhtiölle asetettuja määrällisiä työllistämistavoitteita.

Ensimmäinen määrällinen tavoite, 170 osatyökykyisen työllistäminen vuoden 2023 loppuun mennessä, jäi saavuttamatta. Yhtiöön oli työllistynyt vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä 17 henkilöä. Toisen työllistämistavoitteen saavuttaminen, 650 henkilöä vuoden 2025 loppuun mennessä, on arvioitu hallituksen esityksessä epätodennäköiseksi yhtiön työllistämistahti huomioon ottaen.

Hallituksen esityksen ja valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan Työkanava Oy:n saama 12 miljoonan euron EU-rahoitus kohdennetaan toiseen investointikohteeseen. Rahoitus kohdennetaan työllisyyttä ja tuottavuutta edistäviin mielenterveyttä ja työkykyä tukeviin toimiin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa Työkanava Oy:n työllistämistulosten jääneen vaatimattomiksi tavoitteisiin nähden. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, yhtiön kustannusvaikutavuus jää heikoksi, kun yhtiön tähänastisia toiminnan kustannuksia arvioidaan suhteessa työllistettyjen määrään. Edellä esitettyyn ja aiempaan Työkanava Oy:tä koskevaan mietintöönsä (TyVM 1/2022 vp) viitaten valiokunta toteaa, ettei yhtiö ole saavuttanut sille asetettuja tavoitteita, joten sen lakkauttaminen on perusteltua. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU-rahoitusta ei ole menetetty vaan se on voitu kohdentaa uudelleen toimiin, joilla on mahdollista vaikuttaa myös osatyökykyisten työllistymiseen.

### *Osatyökykyisten työllistymisen edistäminen*

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa ja -lausunnoissa on korostettu tarvetta toimille, joilla edistetään osatyökykyisten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymistä. Tarpeen on arvioitu kasvavan työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirron ja rahoitusmallin uudistamisen myötä.

Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa tuodaan esiin käytössä olevia tukitoimia, joilla vaikeimmin työllistettävien työllistymistä avoimille työmarkkinoille on voitu edistää tuloksellisesti, kuten työpankki, IPS-työhönvalmennus ja laatuksiteereihin perustuva työhönvalmennus. Toisaalta Työkanava Oy:n toiminnassa on ollut uudenlaisia, hyviksi koettuja elementtejä, kuten läsnä oleva ja riittävän pitkäkestoinen tuki työntekijälle ja kohdeyritykselle.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt työryhmän, jossa käsitellään työkykyyn ja osatyökykyisten työllisyyden edistämiseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmä selvittää eurooppalaisia malleja haastavassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämässä ja laatii kehittämisohjelman osatyökykyisten ja muiden erityisryhmien työllistämiseksi.

## Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää työryhmää tarpeellisena ja odottaa konkreettisia ehdotuksia heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämiseksi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että työryhmä hyödyntää työssään Työkanava Oy:n toiminnassa saatua tietoa muun muassa olemassa olevien palveluiden kehittämistarpeista sekä yritysten tarvitsemasta tuesta osatyökykyisten henkilöiden palkkaamiseksi.

### VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

#### 3. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

**48 §. Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen (Uusi) ja 147 §. Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto (Uusi).** Valiokunta ehdottaa 48 §:n 1 momentin 5 kohtaan ja 147 §:n 1 momentin 4 kohtaan lakiteknistä muutosta. Momenttien viimeiseksi jäävien kohtien perässä oleva puolipiste muutetaan pisteeksi. Myös lain johtolausetta on edellä mainituista muutoksista johtuen tarkistettava.

### VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

*Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 118/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.*

*Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 118/2024 vp sisältyvän 3. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)*

#### *Valiokunnan muutosehdotukset*

## 1.

### Laki

#### **Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 §

Tällä lailla kumotaan laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (242/2022).

## Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp

Tämä laki tulee voimaan 2 §  
päivänä kuuta 20 .

---

2.

### Laki

#### työttömyysturvalain 2 a luvun 15 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §  
Tällä lailla kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 15 §, sellaisena kuin se on laissa 243/2022.

2 §  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .  
Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 2 a luvun 15 §:ää.

---

3.

### Laki

#### työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
kumotaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 48 §:n 1 momentin 7 kohta ja 147 §:n 1 momentin 5 kohta sekä  
muutetaan 38 §:n 1 momentti-~~ja~~, 48 §:n 1 momentin 5 kohta, 112 §:n 1 momentin 2 kohta ja 147 §:n 1 momentin 4 kohta sellaisena kuin niistä on viimeksi mainittu-112 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 435/2024, seuraavasti:

## Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp

### 38 §

#### *Työllistymissuunnitelman sisältö*

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

---

### 48 § (Uusi)

#### *Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen*

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

---

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

---

### 112 §

#### *Asiakastietojen käyttötarkoitukset*

Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

---

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (897/2009) kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;

---

### 147 § (Uusi)

#### *Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto*

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa siltä osin kuin:

---

## Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp

4) 103 §:n 3 momentissa tarkoitettu kulukorvaus on evätty työvoimaviranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella.

-----

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_  
päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

Helsingissä 14.11.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Saara-Sofia Sirén kok  
varapuheenjohtaja Lauri Lyly sd  
jäsen Miko Bergbom ps  
jäsen Jessi Jokelainen vas  
jäsen Atte Kaleva kok  
jäsen Mikko Lundén ps  
jäsen Olga Oinas-Panuma kesk  
jäsen Karoliina Partanen kok  
jäsen Jorma Piisinen ps  
jäsen Mikko Polvinen ps  
jäsen Piritta Rantanen sd  
jäsen Timo Suhonen sd  
varajäsen Terhi Koulumies kok  
varajäsen Markku Siponen kesk  
varajäsen Ville Valkonen kok  
varajäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Meri Pensamo

**Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp**  
**Vastalause**

**Vastalause**

**Perustelut**

Suomessa on 60 000—65 000 työhaluista osatyökykyistä, jotka jäävät nyt ilman tämän työllistämismuodon tukea työllistyä avoimille työmarkkinoille, kun hallitus hätäisesti vain lyhyen aikaa toimineen lopettaa Työkanava Oy:n. Valitettavasti hallituksella ei ole vaihtoehtoisia ratkaisuesityksiä, miten osatyökykyisten työllistämistä hoidetaan jatkossa.

Olisi ollut tärkeää pitää Työkanava Oy:n mahdollistama toimintamalli käynnissä niin kauan, kunnes uusi malli olisi ollut olemassa. Tarpeen olisi ollut selvittää jo olemassa olevia toimintakonsepteja, tukityöllistämisen tapoja, työpajoja ja muita toimijoita, joita Suomessa on eri alueilla. Yritysmuotoinen malli, mitä Työkanava Oy edusti, oli lyhyenkin kokemuksen perusteella toimiva yhteistyömuoto yritysten kanssa.

On selvää, että Työkanava Oy:n toiminta on erittäin tarpeellista, mutta sitä ei saatu vakiinnutettua tavoitteiden mukaisesti kuten esimerkiksi Ruotsissa, josta mallia oli otettu. Toteutus ei onnistunut koska mm. osatyökykyisten valintaprosessi tehtiin liian byrokraattiseksi. Lisäksi yleinen työllisyystilanne huononi dramaattisesti, jolloin vaikeimmin työllistyvien työllistyminen vaikeutui entisestään. Yhtiön pääomittaminen ja pyörittäminen toteutettiin valtion rahalla, eikä siihen ehditty käyttämään lainkaan tähän tarkoitukseen haettua RFF-rahoitusta, koska toiminta lopetettiin. RFF-rahoitus on siirretty sosiaali- ja terveysministeriöön.

Muissa maissa on kuitenkin voitu edetä ennakkoluulottomasti ja luoda avoimet, toimivat työmarkkinat osatyökykyisille. Esimerkiksi Saksassa oleva velvoite työllistää osatyökykyisiä voisi olla toimiva vaihtoehto hoitaa osatyökykyisten tarpeellinen työllistäminen Suomessa.

**Ehdotus**

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että hyväksytään kaksi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)*

**Vastalauseen lausumaehdotukset**

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää vaihtoehtoisia malleja, mukaan lukien Saksan verovähennysmalli, ja toteuttamistapoja yhteistyössä TE-alueiden tai suurimpien kaupunkien kanssa osatyökykyisten ja vaikeasti työllistettävien työmarkkinaosallisuuden parantamiseksi ja antaa niistä selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2025 toukokuun loppuun mennessä.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää lakimuutosten vaikutuksia Suomea sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin ja antaa niistä selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2025 toukokuun loppuun mennessä.*

**Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp**  
**Vastalause**

Helsingissä 14.11.2024

Lauri Lyly sd  
Piritta Rantanen sd  
Timo Suhonen sd  
Juha Viitala sd  
Jessi Jokelainen vas  
Olga Oinas-Panuma kesk  
Markku Siponen kesk